

©Satu Mattila ja Jenny West
Terveysalan ammattilaisten pätevyisysojpolku -projekti (TEAP)
Bioanalyytikoiden pätevyisysojpolku
Metropolia Ammattikorkeakoulu

Suomea bioanalyytikoille: Puhekieli ja kirjakieli

Suomen kielessä on **kaksi päämuotoa: kirjakieli ja puhekieli**.

- **Kirjakieltä** käytetään kirjoitetussa kielessä, uutisissa, virallisissa sähköposteissa ja raportoinnissa.
- **Puhekieli** on arkista kieltä, jota puhutaan kavereiden, työkavereiden ja perheen kanssa.

Esimerkiksi:

- Kirjakieli: "Minä menen laboratorioon."
- Puhekieli: "Mä meen labraan."

Bioanalyytikon työssä tarvitaan **molempia**:

- Kun puhut asiakkaalle, käytät usein kohteliasta **puhekieltä**.
- Kun kirjoitat raportin tai kirjaat järjestelmään, käytät **kirjakieltä**.

On tärkeää **ymmärtää molempia muotoja**, vaikka itse puhuisit enemmän toista.

Suomen kielessä **kirjakieli ja puhekieli** eroavat toisistaan monin tavoin. Ne eroavat **äänteissä, sanavalinnoissa, lauserakenteissa ja muodoissa**.

Kirjakieli

- Käytetään kirjoitetussa kielessä: kirjoissa, uutisissa, virallisissa viesteissä, tieteessä, lomakkeissa.
- Käytetään myös virallisissa puhetilanteissa: esimerkiksi esitelmissä tai luennoilla.
- On tarkkaa ja sääntöjen mukaista.

Esimerkiksi: "Minä en ole vielä ehtinyt lukea ohjeita."

Puhekieli

- Käytetään jokapäiväisessä keskustelussa ystävien, perheen ja työkavereiden kanssa.
- Sanat voivat olla lyhyempiä tai taipua eri tavalla kuin kirjakielessä.
- Puhekieli vaihtelee alueittain ja ihmisittäin.

Esimerkiksi: "Mä en oo viel ehtiny lukee ohjeita."

Yleisiä eroja kirjakielen ja puhekielen välillä

1. Pronominit

Kirjakieli	Puhekieli
minä	mä
sinä	sä
hän	se
he	ne

2. Verbit

Kirjakieli	Puhekieli
minä menen	mä meen
sinä tulet	sä tuut
hän on syönyt	se on syöny
me emme tule	me ei tulla

3. Verbin monikon 1. persoona

Kirjakelessä: me menemme → Puhekielessä: me mennään

Tämä on yleinen rakenne puhekielessä: **me + passiivimuoto**

- Esimerkiksi: me tullaan, me tehdään, me mennään

4. Kielto muodot

Kirjakieli käyttää persoonamuotoja:

- en, et, ei, emme, ette, eivät

Puhekielessä monikon muodoissa saatetaan käyttää vain yksi sana:

- me ei tulla, ne ei tuu

5. Sanavalinnat

Joissain tapauksissa käytetään täysin eri sanoja:

- laboratorio → **labra**
- kahvila → **kahvii / kaffila**
- mennä → **lähtee / mennä** (käytetään vaihtelua)

Materiaali on tuotettu Terveysalan ammattilaisten pätevyisympolku -projektin (TEAP) sairaanhoitajan pätevyisympolkuissa. Projekti toteutettiin ajalla 6/2022-31/2025. Projektia rahoitti Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA).